Karel N.L. Grazell

Milda

de vriendin

Karel N.L. Grazell

Milda
de vriendin

LJ
productie:
Digitale Uitgever Leins Janema
Amsterdam 2012

a

De seizoenen schoven elk jaar het leven van Milda in. Ze wandelden, elk in hun tijd, door de tuinen rond het oude, lang geleden herbouwde kasteeltje. Het jaar ging open met nicht Lente. Ze glimlachte in haar voorjaarslicht tussen de planten met naar leven snakkende knoppen. Ze wuifde opgetogen naar de vogels die de voorjaarshemel beschreven met hun gezang. Soms baadde ze naakt in de beek die uit de bron op de grote binnenplaats vloeide: de bloemen geurden met blakende ogen, de bomen ruisten in de bries over al die vochtige vruchtbaarheid.

Na enkele maanden kwam tante Zomer logeren. Een rijpe matrone, van de tak van de tijd gevallen. Zachte lippen met een niet te luchtig plezier. Haar bloes was brandnetelgroen, haar fluwelen rok appelgroen. Haar hoed met de kleur van mos droeg ze buiten altijd. Om haar hals gleed een ketting van roderozenblaadjes. Ze wandelde niet verder uit het huis dan de bank op het terras, waar ze 's middags een kopje groene thee dronk: haar bladgroene schoenen sleten nauwelijks.

Later werd ze opgevolgd door oudtante Herfst. Haar kapsel was totaal verwaaid door de heftige najaarswind. Ze droeg bruin, met prachtige gouden armbanden aan haar pols. Soms holde ze ineens over de afgevallen bladeren op de tuinpaden en keek met haar bijziende ogen naar de schrale zon. En dan weer liep ze in een toornige of ook wel zachtmoedige bui en keek naar de nijlganzen die met de noordwester in hun vleugels wegwaaiden naar dikwarme streken.

Het jaar werd gesloten door Oma Winter. Ze droeg een kerstrode ijsmuts en blauwe oorwarmers, een warme duffel en laarzen van buffelleder. Als ze haar koffers uitpakte, kwamen de geschenken aan het licht: een collage van ijskristallen in een vergulde lijst, een stel doorlopers, een berenvel, een ijssculptuur, rimpels die konden rillen, en een dolk zo scherp a;ls de kou in de nacht van Driekoningen.

Naar die elk jaar weer logerende familieleden keek Milda uit, altijd, als kleuter, als kind, als tiener en zelfs toen ze volwassen was geworden en nog thuis woonde. Je zou kunnen zeggen dat de seizoenen bij haar familiegeschiedenis hoorden. Ze waren allemaal, elk op haar tijd, aanwezig in haar leven omdat ze er door haar overgrootvader Jorgen Erikus Vogelzang thoe Rheden waren gebracht toen hij het kasteel had gekocht en grondig verbouwd.

b

Be ye silent, ye members of Parliament, riep de Lord Speaker in het Britse Hogerhuis, Het rabarberen van de stemmen in de banken van de peers verstarde.
Het was vroeg, maar belangrijk. De schemering van de winterochtend brak onder het licht van honderden kaarsen. De held van Waterloo zou spreken over z'n tocht naar de Nederlanden. De hertog stond rechtop, in z'n favoriete, rubberen laarzen van glanszwart, die naar hemzelf Wellington laarzen waren genoemd.
A good day to all of thee, ye peers of our beloved kingdom. Ik zal u verslag doen van mijn bezoek aan de koning van The Netherlands, dat ik tien dagen geleden namens u met His Majesty mocht hebben. We hebben in zijn paleis temidden van het Bos van The Hague een ganse middag gesproken.
Ik roerde met hem verschillende gebeurtenissen aan die tussen zijn koninkrijk en ours hebben plaatsgevonden. Zo had ik het over de invasie van ons land, die de stadhouder of Holland, Wilhelm III, gehuwd met Suzanna, de erfdochter iuit het Nederlandse, stadhouderlijke huis, als enige sinds 1066 heeft doen slagen, en diens rol als stadhouder-koning.
Ik had het over de zoon van de koning, de Prins van Oranje, die zo moedig in the battle of Waterloo had gestreden en helaas gewond moest worden weggedragen – hetgeen door de Hollandse meester Willem Pieneman zo fraai op het doek is vereeuwigd.
Ook de Tocht naar Chatham heb ik als onderwerp aangeroerd. Hoe niet admiraal Micheil de Ruyter de ketting over de Thames had doorgevaren, maar schipper Van Rijn. Hoe de admiraal het niet eens was met de Tocht en niet aan het hoofd van zijn vloot de rivier opvoer om Londen te veroveren, maar buitengaats op wacht bleef liggen, en hoe door gebrek aan zijn leiderschap de Hollandse schepen niet verder de rivier oprukten. Hoewel men zei dat het door de eb kwam. En ik zei tegen hem: Your Majesty, in uw koninkrijk zijn de Belgen in opstand gekomen, ze hebben zelfs een Franse legereenheid gehuurd. De Fransen zijn immers op hun hand. Ook de Engelsen zijn dat. Maar our country is nog niet voorbereid op een oorlog met uw land. En net als bij de Tocht naar Chatham ligt Londen daar, en vergeef me de vergelijking, like a virgin open en bloot. Ge zoudt enkele kanonneerboten de Thames kunnen opzenden en onze hoofdstad brandschatten en plunderen.
Maar ge zult dat in al uw wisdom niet doen. Daar zijn twee redenen voor. Er is ten eerste uw familie, de Holland's die afstammen van bastaarden van de aangehuwde stadhouder-koning. De Count of Holland County, en zijn zuster, hebben op de Embankment in Londen elk een paleis vol kostbaar-

heden. Lord Holland, in uw land, Your Majesty, luidt zijn naam Vokelzang to Rhieden, is gehuwd met een Nederlandse gravin Van Ossum. Zijn zuster, als The Lady of the Fields zo ontroerend beschreven in de gedichten van de jonge Robert Browning, is gehuwd met markies Burger, die het markizaat van Bergen op Zoom bezit. Hun banden met Nederland en het stamhuis van Oranje zijn sterk. U zult niet gedogen dat zij door een in paniek geraakte menigte van Londoners uit hun huizen worden gesleept en gelyncht, om een Amerikaanste term te gebruiken, terwijl vanaf de rivier uw kanonneerboten hun paleizen en al die andere fraaie huizen zouden beschieten.
Ook zou u, en dat zal in my opinion uw tweede vigerende reden zijn, die kanonneerboten niet willen zenden omdat zo'n agressieve daad wellicht tot een Europese oorlog zou leiden. Het United Kingdom zal de aanval op Londen willen wreken en de koning van Frankrijk, Louis Philippe: le roi citoyen, zal z'n macht willen consolideren en de aandacht voor de grote economische crisis in zijn land graag willen afleiden door een gewapend optreden tegen het koninkrijk van Your Majesty.
Mylords, de koning of The Netherlands heeft aan het eind van ons gesprek verklaard dat hij zoveel mogelijk kalmte en rust zou betrachten in het conflict met de Belgische opstandelingen.
Hear, hear, klonk het uit de banken van het Hogerhuis.

C

Er liep een verhaal door de kamers van het kasteeltje en door de tuinen. Milda had het nogal eens gehoord. Het was eigenlijk een anekdote met een voorspel.
Haar overgrootvader Jorgen Vogelzang thoe Rheden, Count of Holland County, had al op jonge leeftijd grote belangstelling voor de Hollandse kant van z'n koning-stadhouderlijke voorvader. Zo'n klein, vinnig landje dat de wereld veroverd had, in feite zelfs Engeland met succes was binnengevallen en met het koningschap was geëerd.
Hij emigreerde tenslotte met z'n gezin naar Zuid-Afrika.
In de Eerste Boerenoorlog vocht hij met de Nederlanders, de Boeren, mee tegen de Rooineks. En toen er weer rust was in het land, maakte hij een lange tocht, aan het hoofd van z'n medemannen en hun gezinnen, naar het oosten. Het was een lange, bizarre tocht: met meer dan zestig ossewa door bosveld en laagveld, door kale woestijn en in de schaduw van bergkammen: in kokende zon, in slaande regen. Toen ze tenslotte de Vaal op een doorwaadbare plek over waren gestoken, gingen ze in een lieflijk veld tussen kopjes met de ossewa in een grote kring staan ter verdediging tegen

agressieve stammen en wilde dieren. Hier stichtte Jorgen een klein stadje: Roosfontein.
Na de Tweede Boerenoorlog, waarin Jorgen veel roem behaalde, zond de koningin van Nederland een kruiser om Paul Kruger uit de nederlaag weg te voeren. Jorgen belegde al z'n bezittingen in ruwe diamant en hij en z'n gezin voegden zich bij de verslagen president van de Boeren.
Nu kwam hij eindelijk in het door hem zo bewonderde land.
Het gezelschap werd door de 18-jarige koningin Carina de Tweede ter verwelkoming een galadiner aangeboden in een zaal van paleis Noordeinde.
De voormalige president stamde uit eenvoudige kringen, hij zat onwennig aan tafel. Hij kende weinig etiquette. En hij lette te weinig op anderen om hen na te kunnen doen. Toen hij dorst had, dronk hij uit de delftsblauwe porseleinen vingerkom die bij z'n bord stond. Meteen viet de jonge vorstin haar eigen vingerkom in de hand, en toastte op de band tussen de twee volken: het zijne, het hare. Alle gasten volgden haar.
Ook al zou het verhaal niet oorspronkelijk zijn, dacht Milda, het was in ieder geval een goed verhaal. Si non e vero…
Het kasteeltje stond als een bejaarde aan de deels door het vele zand ondergestoven Hanzeweg. Uit de kapotte ramen was allang de tijd gevloeid, waarin een roofridder uit was op de langsgaande rijkdommen. Wie dacht er nu nog aan al die buit: de pracht, de weelde waarom vermoeide kooplieden op hun weg werden gekeeld, het geurige fijnhout, de kleurige stoffen, de barnstenen halskettingen, de ringen van goud, en wat niet al? Wie dacht er nu nog aan de doodsangst van de reizigers die geen hoop meer bezaten?
Het bloed dat zo sterfelijk rood was, de angst zo kleurloos en zonder verve?
Jorgen kocht het kasteeltje en mannen met sloophamers braken de kantelen af, braken de omvattende muur af met z'n ravelijnen.
Toen kwamen de helende mannen en ze maakten kamers van zalen, genazen de ramen. En een strook van land rondom werd volgestort met tuinaarde, opdat de grond een eiland zou worden, groeiend en bloeiend in baaie zon en regen, temidden van de leegte van de zandverstuivingen.
Jorgen noemde het fraaie woonhuis Roosfontein.
Er was een bron op wat eens de binnenplaats was geweest. Die werd gevoed uit de wolken. Al sinds het begin van de tijd ruiste het water op het zand, zakte in de grond en kwam na eeuwen weer boven: zuiver en goed.
De vader van Milda bouwde tenslotte een bottelarij naast de bron en overal in het land zag je het schild van hemelsblauw, met diapositief erop: *Roosfontein – edelwater.*

d

Die middag had ze geen les van tante Til, haar gouvernante.
Milda had een plan: alle bloemen een door haar bedachte naam geven. Ze begon de rozen te benoemen, waarvan de struiken zo dik en vol langs de toegangsweg van Roosfontein stonden dat het een holle weg leek te zijn. Ze zouden allemaal Rosa gaan heten. Rosa 1, Rosa 2… maar bij 11 raakte ze de tel kwijt in al dat rood.
Ze liep naar de tuin achter het huis: een slank meisje van vijftien, gebootst van zonlicht.
Die tuin raakte voor haar aan het paradijs. Stiekem geloofde ze dat ze ooit, op een dromerige dag, een naakte vrouw en een naakte man zou ontmoeten – en die zouden dan geen navel hebben.
Er gliste een koperkleurige hazelworm pootloos tussen de zwijgende, rijpe dahlia's, dat wel. En wespen en bijen gonsden voorbij de appelboom, de altijdgroene hulststruik met het rood van de besjes, dat schold tegen het donkergroen van de prikkelblaadjes. Een wit vlindertje fladderde verlegen. Op een tak als een notenbalk deed een koolmeesje si-si-srrri tegen de zomerzon: rouwzwart met wit van kop en geel van buik. In de hoge hoogte bad een torenvalk om prooi en genade. Hij zou wel gehoord worden, dacht Milda: God was dichtbij in dat hemelsblauw.
Ze begon bij een bak met margrieten, die aan de balustrade hing. Hun volgele ogen met prinsesselijk witte wimpers omsterd, keken willekeurige kanten op. Hé hé, dacht ze, die hebben al een naam. De madeliefjes, passief van welgevallen, op het gazon hadden ook al een soort naam: liefjes, een troetelnaampje zelfs. De karaatse goudsbloemen die in de border stonden, kon ze wel anders gaan noemen, maar ze vond dat goud zo mooi. En voor de oranjige Afrikaantjes die in haar ogen altijd wat kruimelig aandeden, mocht ze al helemaal niets anders bedenken: die herinnerden haar aan haar overgrootvader die ze nog als kind had gekend, aan opa Jorgen.
En zo geschiedde het dat Milda die dag niet en geen enkele andere dag van haar levenslange leven de bloemen, elke bloem, een naam heeft gegeven.
Ze liep richting thuis. Het zonlicht brandde op haar gezicht. En ineens herinnerde ze zich dat ze er vooraf geen zonnebrand op had aangebracht. Dan maar achteraf, dacht ze, dat zou ook wel helpen.
Ze zat voor haar make-up spiegel, toen haar moeder onverwacht en zoals altijd zonder kloppen binnenkwam. Dat was irritant, ze werd er kriegel van.
Zit je te make-uppen, vroeg die. Dat komt goed uit, want Cees brengt straks in z'n truck een poesje voor je mee, een Siameesje. Ik heb dat met je vader besproken, je hebt hier zo weinig aanspraak.

Milda wist: wanneer Jonkvrouwe Vogelzang thoe Rheden-Starkenvest iets besprak, was haar wil wet.
O zeg, je hebt toch laatst die gouden oorbellen van me gekregen? Doe die maar aan.
Waarom? Voor dat katje?
Wanneer je straks dat poesje ziet, zul je het vast wel tegen je aan willen drukken en dan ziet het die gouden oorbellen en dan krijgt het meteen zeer veel respect voor je, eerbied zelfs.
Het Siameesje had een lange stamboom van Bangkok tot Den Haag, maar Milda noemde het Roosje.

e

In de oude burchtzaal van het Saba slot, het kasteel van Doorroosje, zei men in Göttingen, slofte de stokoude Gráfin zu Stärkenfestunge moeizaam naar haar stoel. Ze was zo helder van geest als ooit, niet dof, nooit duf. En ze was zo mager dat ze bijna doorschijnend leek.
Het was gedaan. Ze had vier uitnodigingen verzonden. Eentje naar koning Carol van Nederland. De overige drie naar familieleden:
. Die Prinzessin Renate zu Grasellenstein (dat witte sprookjeskasteel dat ooit genoemd was naar die legendarische markiezin: Grisélidis).
. La contesse Armanda Grazel in Bretagne – in het uitstervend Bretons betekende haar naam dorp op de helling, en ze was ook erfgename van zo'n village.
. Countess Milda Vogelzang thoe Rheden, wier moeder tot oudtante's naaste familieleden hoorde.
Ze slofte niet dof, niet duf naar haar lekkerluie stoel: een grijsbeklede royale stoel met olifantsoren boven schouderhoogte. Ze ging voorzichtig zitten en omdat ze ook nog een grijze japon droeg (en grijs haar had), verdween ze helemaal. Voorgoed? Er kwam geen prins meer, die haar na honderd jaar wakker kuste. Doornroosje was allang de deur uit.

f

Milda was twintig jaar geworden en had van haar ouders (van harte gefeliciteerd!) een hemelsblauwe auto uit het edele ras Porsche gekregen. Tweedehands, dat wel, maar vast en zeker helemaal OK. Ze stond met de brief van haar tante in de hand bij een rozenhaag en keek naar Roosfontein. De wereld verkeerde nog in een vochtige ochtenddamp. De najaarszon

was al een uurtje opgekomen in een frambozenroze gewaad. Twintig jaar, dacht ze, en eigenlijk had ze nooit iets bijzonders meegemaakt. Geen ramp, geen verlokkend feest, geen bal, zelfs geen piepklein wonder. Alleen maar elk jaar de seizoenen en waterpokken of soms een griepje.
De Porsche! Nu kon ze weg. Ze maakte de envelop open.
Een lief woordje van oudtante Brigitta. Of ze zin had naar Granada te gaan en daar het grote poëziegebeuren mee te maken: de herdenking van de roemruchte dichter Federico García Lorca.
Ze wist wat daar tientallen jaren terug was geschied.
Het was burgeroorlog in Spanje. Lorca had de republikeinse zijde gekozen. Hij was beroemd als dichter en toneelschrijver, als pianist, componist en poppenspeler.
Lorca was homofiel. En op een dag (een goede? nououou…) had hij een jongen ontmoet van veertien jaar. En verleid. Helaas, de jongen hoorde bij een kapitein van de Falange. Lorca dook onder bij vrienden buiten de stad. Maar toen de vrienden een keer niet thuis waren, kwam de kapitein met enkele volgers en ze sleurden Lorca het grote rotsveld aan de overkant in, schoten hem neer en ze zullen hem daar ook begraven hebben. Een crime passionel, dus. Maar politieke moord maakt van Lorca een held. En diverse biografen durven niet anders te melden. Het zou in hun ogen een afgang zijn. Trouwens, zelfs een zuster van Lorca verklaarde in een interview dat zij niet wist hoe haar broer was gestorven en waar hij was begraven. Er was een graf, ja, maar het lag vol twijfels.

g

Hij stond voor het Alhambra, waar zij ging staan. Hij was ontspannen als een rietstengel in de wind, toch lettend op alles om hem heen: in een verre straat de sirene van ijlings op een auto, het zonlicht op het wit van de oude muren, het krijten van een kind, de bomen die oud en wijs wilden lijken, de voorbijgangers die bewogen bloemen waren, en haar ogen. Haar ogen.
Ik kom elke dag even naar het Alhambra, zei hij. In het woord Alhambra staan de letters van de naam Abraham. Eentje over is niet erg. Het Alhambra is de aartsvader van de architectuur. Ik ben een dichter. Roberto Solar.
Zo worden mensen dus verliefd op elkaar, dacht Milda. Ze was nog nooit verliefd geweest. Een vlaagje van woorden, zoals duizenden konden kiezen. Een stem, ja, maar bij vele anderen hoorde je een mooiere. Een nauwelijkse glimlach in z'n donkere ogen onder de halve manen van z'n wenkbrauwen – maar die droeg dan ook alle poëzie van de wereld.
Milda, zei ze.

Mielda, probeerde hij. Waar kom je vandaan, Mielda?
Het gesprek werd gewoon. Te gewoon.
Uit m'n nieuwsgierigheid naar het Alhambra, zei ze.
Z'n glimlach ging verder open.
Te quiero. Ik begeer je.
Te quiero. Begeer je.
Zo simpel was het. Zo makkelijk in den vreemde, in die Spaanse stad.
Een zolderkamer, Madre de Dios, hij had een zolderkamer, de dichter had een hongerkamer, een zolderkamer met een lege maag.
Er stond een oeroud ledikant. Er stond een oeroude bank. Maar er hingen houtsneden van Miro aan de wanden. De zon scheen met een heksenkring van kleur. Onder één ervan stond een titel: het beest van de zon in de vrijheid van de hemel. Miro schilderde jamben en dactylen.
Ze lagen op het ledikant.
Het is sterk, zei hij, het droeg al drie, vier generaties. Straks zweeft het met ons weg, over de tomaatrode daken van Granada, naar de zee van het begin. En als we dan als schelpen dalen op het strand, ruist de eeuwigheid in onze glimlachende oren.
Praat je altijd zo?
Ze was blij dat tante Til als gouvernante haar vijf talen had geleerd: en alle vijf vloeiden.
Nee, ik schrijf alleen. Ik praat niet op zomaar. Ik praat op papier. Wat ik zeg, staat direct op papier.
Hij greep met z'n lippen haar lippen beet. Z'n tong drong terstond haar mond binnen, ontmoette de hare.
Ze had nog nooit een tongkus gedaan.
Dit is m'n eerste defloratie, dacht ze, straks komt er een tweede. Het gaat goed, het zal goed gaan bij de gratie van Roberto. Een dichter weet alles. Een dichter weet hoe. Mijn mond is nu al een schelp.
Hij kon zacht zijn. Hij kon soms ook hard zijn, een enkele tel bijna wreed van geweld. Ze vlogen in brand.
Hun orgasmes kreunden in elkaar.
En toen hoorden ze het ruisen van de eeuwigheid die hen ontspande.
Later gingern ze naar de Albacaïonwijk.

h

De vele kronkelstraatjes hadden iets van de drukke bodem van een snakepit. Ze keek haar ogen uit: dit was een wijk van meer dan 6 eeuwen oud. Granada was rijk aan vroeger, Middeleeuws vroeger. Scheuren, gebeurd in de tijd, werden er met asfalt gebreeuwd.

Er was een zaal, niet zo groot, een kleine uitgebroken woning. Ze gingen binnen. Er was een vloer van hout, er stonden wat stoelen aan de ene kant en daarop zaten twee zigeuners, beiden met gitaren, bij hen stonden kleine, maar trotse vrouwen. Aan de andere zijde stond een aantal rijen klapstoeltjes, de meeste bezit. bezet, bezeten. Op de eerste rij zag ze… zag ze haar koning zitten: koning Carol. Hij stond meteen op.
Dierbare countess, zei hij, we hebben elkaar wel eens ontmoet. Quel surprise. Jij, Renate en Armanda zijn door de gulle welwillendheid van je oudtante hier in Granada gekomen, opdat ik hier de tijd zou krijgen een echtgenote te kiezen uit u drieën. Ik heb van stond af aan Renate als nummer een bevonden. Maar ik zie dat u intussen al uw liefde hebt gevonden. Uw oudtante had gelijk: het werd tijd, ik moest een keuze maken. De dynastie zou anders wellicht verloren kunnen raken.
O ja, houd er alstublieft rekening mee, niemand kent me. Ik ben onder de naam Robin Konjito hier. Ik ben zomaar iemand, van iedereen een dito. Hij draaide op z'n hakken en liep terug naar z'n plaats.
De gitaren speelden. En een van de mannen zong luid en vol draaien een flamenco:
Si el sueño finge muros en la llanura del tiempo, el tiempo le hace créer que nace en aquel momento. Als het dromen muren bedenkt in de tijd die als een vlakte is, laat de tijd hem geloven dat hij in dat ogenblik wordt geboren.
De taal was Spaans. Maar de gitaren waren exotische dieren die gonsden en trilden en klonken. En wat gezongen werd, had veel van een stem in de Arabische woestijn: Milda, intussen met Roberto op de vijfde rij, hoorde er weinig Europees bij. Ook de danseressen begonnen met korte, strakke voeten razendsnel te dansen. Hun rokken draaiden als van derwischen. Dit was de zigeunerflamenco in Granada: een samengaan van twee continenten, door Maria Magdalena, gelijk men zei, tweeduizend jaar geleden tot stand gebracht. Het leek een godsdienst.
El sueño va sobre el tiempo flotando como un velero. Het dromen gaat over de tijd heen, drijvend als een zeilboot.
Toen de voorstelling over was, bleek Carlos z'n stoel al in de steek te hebben gelaten.
Die avond, boven de dekens op z'n buik liggend, schreef Roberto een gedicht.

De tien geboden

van een flamencozanger

uit het Spaans vertaald door Milda

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn.
Haar lichaam is soms zo heet als door cayenne

en dan weer koeler als door kruizemunt.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn.
Zij is de enige in de parken van mijn dromen,
op de pleinen van mijn verlangen,
in de lanen van mijn bloedkoralen bloed.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn.
Is zij fotopapier? Of leem, klei, steen?
Zij is een perzik van leven,
een gouden bij die over haar aarde schrijft.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn.
Ik noem haar geen naam van amber niet.
Mijn lippen spreken haar niet aan met mijn lippen.
Ze mag draven, vrij als een paard
in een explosie van pinksterbloemen.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn.
Laat in de halsketting van de dagen om haar hals
elke dag een zonnedag zijn.
Alleen zij kan hem dragen.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn.
In de zwarte schaal van de hemel
zweeft het sterrenbeeld van haar vader.
Haar moeder is een maanlicht van blanke zijde of satijn,
dat haar kleedt in schijn en sanitas.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn.
Zing over de medeminnaars,
brekend als bruggen onder hun jaloezie,
blind als een rots staan zij te dicht
bij de waterput (en jij hoort: gij zult niet)
die als een keel steekt in de warme aarde.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn.
Vlucht voor je brandnetelige angsten niet
bij een meisje van de straat,
met je suikertong onder de rok
hijgend naar een mand met verwelkende bloemen.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn.

Als je haar beschermt in je bronzen armen
die sterk zijn als bomen,
laat haar niet meer vlieden uit hun kooi.
Zij verdient robijnen en smaragden
en de zachtste wijnen van Granada.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn.
Zeg dat je van haar houdt wanneer je van haar houdt.
Beur haar uit de modder van een leugen
verre van een eenzaam liggen
Schenk haar de waarheid als een sacrale koe.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn,
Ik wil.niet begeren, haar huid van anijs.
Ik wil niet bezitten. Ik wil haar als een engel,
neerstrijkend over me: een vleugeldak,
waaronder ik m'n blauwe taal van weemoed
kan verschuilen als vergeetmenieten.

Zing met je stem hard als een dolk, zacht als het hermelijn,
Feest je flamenco met de specht
die ratelt op de handen van hardhout,
en met de tien geboden die spelen op de snaren
en haar dansen en dansen en dansen.

Haar lichaam is soms zo heet als door cayenne
en dan weer koeler als door kruizemunt.
Roberto Solar

Twee dagen later reed Milda in haar hemelsblauwe Porsche weg uit het land en liet Roberto achter op z'n zolderkamer. Die paar dagen waren genoeg geweest, dacht ze. Hij was een fascinerende man, vond ze, maar soms had hij in een grensgebied van z'n zachtheid, z'n tederheid, z'n aandacht ook iets gedrevens, iets jachtigs, iets bestiaals, en dat vertrouwde ze niet helemaal.
Ze was van hem totaal bezeten, wist ze. De donkere ogen van de dichter. Het vuur erin van het dier. Ze had Lorca volledig vergeten. Ach ja, maar ze had thuis wel wat van hem in een van de boekenkasten in de bibliotheek. Vast wel, ja. Vast en zeker.

i

De zomer danst in het verblijde land
een koninklijke dans van vruchtbaarheid.
Klassieke regels van Greffer, zei een man zachtjes: hij had een witte baard, droeg een bril en een hoed. Er stak een fleurige roos in z'n revers.
De eerbiedwaardige redactie knikte gezamenlijk de wijsgrijze hoofden.
Maar helaas… probeerde een andere man: hij droeg z'n keurig gekamde witte manen tot in z'n roodaanlopende nek.
Het is niet welvoeglijk. Vorstelijke personen hebben nu eenmaal geen lichaam om vruchtbaar te zijn, zuchtte een lesbische dame met gemillimeterd haar. Vorsten zijn als engelen. Ze zijn representatief. Ze vertolken teksten van de regeerders. Ze verschijnen voor de televisie aan het volk met een kerstboodschap.
Wij, ingewijden, kennen hier toch die fraaie Middeleeuwse traditie, nietwaar? De voortplanting in het Nederlandse vorstenhuis geschiedt door het zaaien van wederzijdse glimlachjes. Die worden door de opperzaaimeester in het buitenperk achter het paleis gestrooid en op een dag… ze zweeg ontroerd door het beeld.
Dan hoort op een nacht de vorstin vaag het schreien van een baby door haar slaapkamerraam, ze staat op, trekt haar zijden kamerjas aan met de chinchilla kraag, zet haar nachtkroon op en schrijdt naar buiten, naar waar de baby huilt ik bedoel weent.
Maar welk een eerlijk en zo heerlijk beeld heeft de dichter des vaderlands met zijn vondst voor deze rijmprent vastgeleid, bewonderde een andere dame. Ze droeg een namaakdiadeem dat ze in een feestwinkel had gekocht: een koninklijke dans van vruchtbaarheid, de woorden vertolken een zuivere schoonheid – het is droevig zulke poëzie te moeten onthouden als we de prent uitreiken aan onze schooljeugd, het zou niet mogen hoeven.
Ik moet hier wel even nader accentueren, droeg de man met de lange manen bij, die meneer Greffer is geen authentieke dichter des vaderlands, hij is niet via een deskundige overheidscommissie aangesteld, maar na een verkiezing onder het gewone volk door de Nationale Rotterdamsche Courant om duidelijk publicitaire redenen eh gelanceerd. Deze faux pas in z'n werk is zekerlijk aan die beperking in de selectie te wijten.
Laat ons heden nog telefonisch contact opnemen met de dichter, stelde de baardige man met de hoed voor, misschien kunnen we de schade beperkt houden door deze remmende factor uit te bannen.
De aanwezigen stemden bij adhesie in: zeer goed, zeer goed.
Het was al laat, Nes Greffer werd uit z'n slaap gebeld en voelde irritatie.
Hij was krap in z'n reactie.

Nou, dan schrappen we het, zet er maar eeuwigheid voor in de plaats, dan doen we er nog wat religie bij.
De redactionelen haalden verlicht adem. Ze keken elkaar vol belangrijke vreugde aan. Nu kon de rijmprent voor de ganse Nederlands jeugd gedrukt en verspreid ter ere van het trouwen van hun vorst Carol met Prinzessin Renate en werd de prachtige Middeleeuwse traditie behouden.
Toen de man met de hoed op naar huis wandelde, hij woonde vlakbij op een gracht, dacht hij: maar 't is toch wel een behoorlijk beate traditie. Maar wat wil men: het wonder van het leven op aarde gaat door het gewende ten onder.

j

De studenten keken jaloers als ze haar Porsche, nonchalant en blind voor de Amsterdamse vernielzucht, bij een parkeermeter op de Oudezijds Achterburgwal zette. Milda was géén student, ze was alleen toehoorster bij twee colleges: geen recht op tentamen of examen.
Twee maal in de week wandelde ze door de Oudemanhsuipoort naar de zware deur in het midden, die toegang gaf tot de tuin van het vroegere Oudenmannenhuis, nu Universiteit. Twee jaar lang woonde ze colleges in twee vakken bij, twee maal 26 maal twee maal drie kwartier per jaar.
Woensdagsmorgens waren voor teen dubbel uur Persgeschiedenis. Het ging om de ontwikkeling van krant (mail, tijding, courant, gazette) en tijdschrift, radio en TV. Het ging om de persvrijheid in de loop der eeuwen. Het ging om de grote invloed van de media op het denken van de mensen: het richting geven aan creativiteit en innovatie, het stimuleren en het beperken ervan.
Vrijdags, tijdens lunchtijd, volgde ze twee uur Muziekgeschiedenis. Ze leerde en luisterde naar woorden, opnames en live piano. De Caccia, de Sonate da Chiesa, de Zuid-Nederlandse School, de Renaissance, het oratorium, de opera, de Duivelstriller, de Barok, de Romantiek, Diepenbrock en Mahlee, Stravinsky, Group de Six, Pijper, Britten, Ellington, Gershwin, Bernstein, Sinesitz.

k

De bescheiden concertzaal was twaalfhoekig en elke wand was een spiegel van plint tot plafond. Het leek wel een caleidoscoop. Alles in de zaal, of het levenloos stil stond, in leven zat te wiegelen of liep, het werd duizendvoudig

weerspiegeld: steeds kleiner achter elkaar – want spiegel weerspiegelde spiegel, van dichtbij tot in de verste verte –en met steeds een heel klein schijntje minder licht.
Milda zat te kijken. Ze zag het ensemble op hun stoeltjes zitten op het rode tapijt in het midden van de zaal en ze zag hoe het in de spiegels werd gevangen tot een spiegelbeeldbeeldbeeld repetent. En ze dacht: ik hoor straks de Adagio's duizend keer duizend maal. M'n toegangsbewijs zit in m'n tas en niemand ziet het weerkaatst, dus heb ik voor al die muziek maar één keer betaald. En ze dacht: ik zie hier een ensemble als een soort hoofdthema en dan de bijna-herhalingen zoals in een fuga, het is een fuga van licht, vluchtend naar de oneindigheid en toch zo aanraaakbaar nabij.
Toen kwam de dirigent op en ook hij werd repetent. De muziek begon: Zes Adagio's voor strijkorkest van Willem Pijper. Die magische melodie, die statige variaties van de cello, het orkest met zelfs een vleugel… een vriend van haar had ooit gezegd: Pijper bewijst dat je ook als moderne componist best een melodie kunt maken. Ze wist: Pijper was niet de enige. Neem de Serenade van Samuel Barber, die rouwmuziek alsof het hele orkest op een sterfned ligt. Of neem het Ricercare van Hendrik Andriessen dat uit biddende handen lijkt te klimmen. En de aria van Tarquinius in The Rape of Lucretia van Benjamin Britten. Het zijn melodieën die duidelijk afwijken en tegelijk aansluiten bij wat er in het verleden werd gecomponeerd. Als een gevoel van schoonheid voortkomt uit wat gewend is, al dan niet bewust, met kleine variaties, dan past deze modernere muziek in een logische se--quentie. De spiegelzaal alleen al was een oneindige wereld en de muziek van Willem Pijper vermenigvuldigde zich tot aan de grenzen van het heelal en wilde hemels worden.
Na de Adagio´s kwam een Concert Symphonique voor piano en orkest van Henry Litolff, het vierde. Vooral het beroemde Scherzo boeide haar. Het was, bedacht Milda, een bruisen, een kristaldoorzichtige bergbeek van pianoklanken, speels en snel achter elkaar, een jacht van toetsen die over elkaar buitelden, en dan ineens even onderbroken door een heilig moeten van een kort en traag thema door het orkest: heel even maar in een handvol noten dook het een paar keer op en kalmeerde de jacht een ogenblik.
Die muziek van vanavond bewijst dat er heul en heil bestaan in het heelal voor de lasten van ons zijn, dacht Milda toen ze naar huis reed onder de sterren. Alles is vergeven na het leven. Ging ze niet een tikkeltje te ver?
Er lag thuis een brief uit Granada. Ze opende de envelop en vond een nieuwe. Daar stond op: Open deze envelop niet, gevaar: uitslaande brand. Ze glimlachte en hanteerde opnieuw de briefopener.

Voorjaar, schreef Roberto, mijn eeuwig voorjaar van anijs en honing. De dagen komen over m'n dagdromen als een voorjaarsbriesje dat de groene knoppen van verlangen in me open zucht. De hemel boven me is gevoelig als een jonge huid, en de zon van spiegelglas wuift hoog in de lucht naar me met zilveren handen. Het is ver naar het strand, naar het ruisen van de zee, maar mijn voeten dragen me moedig naar het ruisen in je schelp. Boven het zeeschuim van de tijd hangt de weidse eeuwigheid als de vervlochten takken van geboomte. Witte vogels zingen er zonder woorden, een Mendelssohn van zingen.
Maar herinneringen, hoe breed ook in dit brede landschap, dit stadsschap, dit strandschap, zijn een kooi als ze over jou, mijn stralend mooi voorjaar, gaan. Honderdduizenden voetstappen ben je van me verwijderd, een lange pelgrimsweg lang. Ik kan je zien, ik kan je horen, ik kan je glimlach voelen in de liefde, maar je aanwezigheid is verdwenen als in een witregel van een gedicht, een volta van een sonnet, de woorden hebben geen zin, m'n taal zit dicht, de woorden hebben geen lust die in je huid uiteenspat. De leegte heeft jouw vorm, maar heeft je leven niet. Ik omarm de lucht.
Ik spaar. Nee, ik wil je geld niet. Ik ben een hidalgo, ik spaar. Ik wacht de dagen, honderd, tweehonderd. Wacht met me, voorjaar, aan hun zijde. Ik zal komen. Ik kom. Ik kom, mijn voorjaar van anijs en honing!

Ze legde de brief neer met handen van droef. Ze koos in die heel andere wereld van Roosfontein een langspeelplaat voor op de pick-up. Het dichtst bij Granada, bij Roberto, kon ze geraken door Federico García Lorca, door muziek van zijn kameraad De Falla. Door diens Vuurdans. Dejando un rastre de lágrimas.
Maar hoe weemoed ook in haar adem was, ze wilde Roberto niet op Roosfontein. Niet terug. Hij was Granada, hij was een enclave in haar leven als Milda Vogelzang thoe Rheden en die kleine grens mocht niet worden overschreden door later ontmoeten. Hij bestond nog in woorden, in beelden die haar geheugen betastten en bekoorden. Maar de vaak toch zo lastige werkelijkheid biedt nu eenmaal een heden dat verleden wordt, en veel te veel vernietigen.

De morgen had haar gewekt met veel geraas buiten. Ze keek in een waas van slaap door haar raam (ooit was het een schietgat zonder glas geweest, een oog van de wind).
Waar ze nu door een kier van het gordijn gluurde, had ooit een horig soldaat zijn blik naar buiten gericht, zijn oor te luisteren naar door een nader sluipende vijand verschrikte takken, naar krijsende meeuwen boven hun weggedoken hoofden, en hij had misschien wel geschoten met z'n kruisboog,
Het geraas, zag ze met vaak'rige ogen, kwam van een sneeuwruimer die haar vader had ingezet opdat de toegangsweg van en naar Roosfontein min of meer sneeuwvrij zou zijn voor de trucks die later deze dag de kratten met edelwater moesten vervoeren.
Ze zag de rulle sneeuw opzij spuiten en in lange vuilwitte rollen vallen langs het asfalt.
Op het wegdek bleven grote plekken, door de sneeuwruimer platgereden, liggen. Glad, maar overkoombaar.
Het landschap verderop was een blanke droom van wit.

n

Ze had besloten toch in haar Porsche erop uit te gaan. Toen ze de Rijksweg naar Hilversum opreed, bleek er maar één rijbaan open te zijn. Erlangs lagen kilometers lange, hoge dijken van geruimde sneeuw. Het verkeer reed stapvoets in file.
Wat bezielde de winter toch zo plots? De zondag was nog zacht en vol zon geweest.
En nu, onverstoorbaar als een rots, had januari deze ravage aangericht.
Ze zette haar radio aan. Het nieuws van het ANP. Overal in den lande leed men met elkaar mee.
Er zouden zelfs op sommige plaatsen helicopters moeten worden ingezet om de mensen van voedsel en medicijnen te voorzien. En morgen, 18 januari, zouden, naar verwacht, zelfs tienduizend schaatsers aan de start van de twaalfde Elfstedentocht staan.
Het zou, zoals men voorspelde, een van de verschrikkelijkste tochten ooit worden.

o

Na meer dan een uur parkeerde ze haar Porsche dan toch bij de kei aan de ’s Gravelandseweg. Door de schor krakerige sneeuw bereikte ze de grammofoonplantenwinkel van meneer Lakermann.
Milda kwam er om de drie weken binnenlopen. Sinds ze op z’n vraag had verteld wat W.L. betekende bij de sonates van Domenico Scarlatti was ze vrijwillig een soort vraagbaak voor de oude winkelier geworden. Dankzij de colleges kon ze hem veel verhalen over de muziek vertellen, die hij wilde inkopen. Hij kocht ook tweedehands platen in, op veilingen meestal, en Milda selecteerde, registreerde en noemde verkoopprijzen. Als een soort beloning draaide meneer Lakermann nu en dan speciale plateneditie’s voor haar, die het Conservatorium bij hem bestelde. Geweldige muziek was dat, in volmaakte uitvoeringen.
Die dag verwende ze zichzelf met het Weihnachtsoratorium, befaamd werk van J.S. Bach, op Archiv (vooral bij kenners geliefd merk van DGG), voor 75 gulden. Ze beluisterde in de cabine het begon dat zo verlokkelijk levensblij was: Jauchzet, frohlocket. Een zuivere, kliene lente in de winter.
Ze stond aan de toonbank af te rekenen, toen de winkeldeur opende. Een vrouw van tussen de dertig en de (maar nog lang niet) veertig kwam binnen. Ze droeg een bruingedessineerde winterjas, een hoedje dat meer op een muts leek, en een dikke sjaal die haar mond en neus bedekte. Ze had iets stijfs over zich, maar ze was het toch ook weer niet. Het leek alsof ze wat onwennig in haar schoenen stond, maar was dat letterlijk wel zo?
Ze negeerde Milda. Meneer Lakermann, begon ze terstond, terwijl ze mond en neus vrijmaakte – ze had een volmaakt geaffecteerde stem – mijn oudste dochter heeft een vriendin die van de week jarig is en ik stel me voor een grammofoonplaat aan de jarige te geven. Wat oudere, klassieke muziek uit de Romantiek, zou ik zo zeggen. Welke raadt u mij aan?
Er was een bewijsje – en niet meer dan dat – Duits accent in haar stem.
Milda zweeg naast haar. Na een zestal suggesties bleven er twee platen op de toonbak liggen.
Welke zal ik nemen, vroeg de mevrouw.
Het was tijd. De ene plaat kostte 24.95, de andere 14.99. Milda gunde de winkelier de ‚meeste winst en de grijzende dame de hoogste prijs. De duurste muziek was van Niedergarten, de laagst geprijsde van Haydn.
Milda zei: Ik zou Niedergarten nemen, Haydn klinkt zo bruut heidens, en dit is een goede tijd voor nederigheid.
De dame wendde het hoofd: Waarom koopt ú die dan niet?
O nee, repliceerde Milda, ik heb meer behoefte aan vrede, ik heb het Weihnachtsoratorium al genomen.
Zonder verdere reactie draaide de vrouw zich naar meneer Lakermann: Goed, goed, Niedergarten dan maar. U schrijft het op m’n rekening? M’n chauffeur komt de plaat straks halen. Goedenmiddag. De winkeldeur sloot.

Milda zag hoe meneer Lakermann een notaboekje pakte en een balpen. Hij schreef de naam van z'n cliënt. Naam? Hij schreef (er stond al voorgedrukt: NOTA voor mevr./dhr): H.M. de Koningin.

p

De sneeuw was gesmolten. De sneeuwklokjes, die bedeesde kelkjes, die laatste geluiden van de winter, waren opgekomen en weer verwelkt. Zo ook de narcissen en de hyacinten. De vogels uit Afrika waren teruggekeerd, na een bepaald niet tegenvallende reis met staartwind uit het zuiden. De lente scheen volop, scheen aanlokkelijk met zonlicht. Eenmaal regende het even zenuwachtig, maar dat telde niet in een wereld van ontwakende hormonen die de liefde bedreven om wille van nieuw leven.
Milda kreeg een brief van Jonkheer Tilders, secretaris – Kabinet van H. M, de Koningin.
Majesteit wilde allereerst haar oprechte verontschuldigingen aanbieden voor haar onbescheidenheid. Ze had namelijk opdracht aan de NN (Nederlandse Naspeur) gegeven om zoveel mogelijk informatie over Milda in te winnen. Daarbij hoorden uiteraard ook naam en adres. Vandaar dit schrijven. Hare Majesteit wilde haar incognito ontmoeten, zaterdag over een week, om 4 uur in de namiddag op het terras van etablissement Lof van het Land aan het Hilversumse Beurtplein, aan Milda zeker wel bekend.
Was getekend namens Hare Majesteit. Koningin Renate:
Mr. A.W.Th. J. Tilders.

q

We zijn incognito, had de koningin gezegd, nadat ze koffie met gebak hadden besteld. Laten we elkaar daarom tutoyeren.
Ze roerde haar suiker luchtig, niet teveel, in de heel gewone mevrouwenkoffie. Vervolgens nam ze een hapje slagroom met een geconfituurd vruchtje, een bigarreau, van de taartpunt. Ze bleek het te waarderen: uitmuntend, zei ze.
De twee spraken in het lentemiddaglicht over van alles. De mode. Het zelf doen van sommige boodschappen door de koningin, incognito naar de delicatessenzaak verderop, van die tweeling. De keuze van een modeshow ten paleize of een reis naar Parijs. De genoeglijkheid van een kleinere, wat anderse winkel als die van meneer Lakermann. De kerk op het plein vóór hen. De negentiende-eeuwse, allang niet meer gebruikte begraafplaats achter de

kerk, een verwelkt gebied dat haast geen Hilversummer kende. De winter achter de rug, de winter waarin ze elkaar voor het eerst, en een beetje ongelukkig en wellicht een tikkeltje nukkig, hadden ontmoet.
Ik was wel een beetje geïrriteerd, zei Renate, maar ook geamuseerd. Je was eigenlijk heel spits. Toen ik later naar paleis Spijken reed, begon je me te intrigeren. Ik moet toegeven, ik vond je leuk.
Ik heb de volgende dag aan de NN opdracht gegeven alles over je leven uit te zoeken en me te rapporteren.
Ik heb daar niets van gemerkt, gaf Milda.
Nee, daarom is het ook de NN. Ik weet veel, heel veel, zelfs zaken waarvan je denkt: dat kan niemand weten. Zo is me bekend dat je onlangs een tijdje bij een therapeute bent geweest, omdat je niet alleen in het andere, maar ook in het eigen geslacht belang stelde, en dat je dacht dat je je daarvoor moest schamen. Vandaar je wat bijna-ondraaglijke hartstocht voor die dichter in Granada, Milda, waardoor je veel te hoge verwachtingen bij hem opriep. Een dichter leeft in de eenzaamheid van z'n dromen, tot hij eruit wordt gewekt en dan breken hemel en hel los, voor hemzelf en voor de geliefde. Ik weet ook hoe je alle bloemen in de tuin een naam wilde geven, maar dat je het al gauw opgaf. Ik weet van de biddende valk, van het Siameesje en het kettinkje, ik bezit een afschrift van het gedicht dat die Spaanse dichter schreef, ik heb in je dossier gevonden dat je in je tuin Adam en Eva verwachtte te zien, met hun naakten zonder navel. Ik sprak de professoren waarbij je college loopt. En natuurlijk meneer Lakermann die zo enthousiast is over je hulp. Ik ken je zoals niemand anders je kent: er lag veel open en bloot, en anders werd het wel gelekt; en de NN is heel goed, bijna perfect.
Renate wenkte de serveerster. Nog twee koffie graag, met elk een glaasje Armagnac.
Ik voel me, zei Milda, alsof al m´n kleren zijn uitgetrokken, terwijl ik me niet kon verweren.
Renate glimlachte. Het dossier is er niet meer. Het is in de papiervernietiger ten onder gegaan. Het geheim blijft alleen tussen ons twee bestaan. En slechts één man van de NN wist ervan: ik heb hem over laten plaatsen, met N5, de hoogste zwijgplicht, als hij ook maar een woord erover zegt, raakt hij aan de bedelstaf.
Ze dronken hun koffie. Ze dronken hun Armagnac. Ze rekenden af.
Ik stuur je een dezer weken een uitnodiging voor een particulier bezoek. En denk erom± ik ben voor jou geen koningin, maar een vriendin. Ik moet je namelijk bekennen: je bent niet de enige die interesse heeft voor haar eigen geslacht.
Milda zag Renate in haar eenvoudig, cognackleurig mantelpakje onder het zware bomengroen naar haar auto met chauffeur wandelen.

r

Roberto twijfelde. Over enkele maanden had hij, aldus z'n hopen, het reisgeld bijeen. Zou hij dan met het vliegtuig vliegen? Of zou hij de Camino de Santiago lopen – dat duurde veel langer, maar dan hoefde hij ook niet zo lang te sparen als voor een vliegreis. Een overnachting op dat bedevaarts-pad kostte maar enkele guldens.
Die pelgrimsroute zou hem veel inspiratie geven: de gratieuze bloemen, de vele pelegrinos, de kans zichzelf te ontmoeten in een ambiance van eigenlijk al duizenden jaren. Aan de andere kant: hij was nog nooit in het souterrain van God geweest, hij had nog nooit gevlogen.
Ze durfde het niet aan om hem af te schrijven. Hij was zo opgetogen. Hoe ze hem zou behandelen als hij hier was, zou ze dan wel weer zien.
Milda stuurde haar adreswijziging. Hij kon als hij schreef, haar bereiken op paleis Stijken – daar zou ze in het vervolg ook verblijven.
Roberto mocht een dromer zijn, hij was ook een vastbijter. Midden in de zomer kwam het blije bericht: hij ging op weg, als pelegrino. Hij verwachtte haar binnen twee maanden te zien. Woonde ze in het paleis zelf, of bij het petsoneel, en konden ze daar elkaar beminnen?
Ze schreef niet terug. Ze beminde Renate.

s

Ik heb met onze IA over jou gesproken, vertelde Renate.
Wat is dat? De paleis-ezel, grapte Milda.
Zoiets ja. IA, het balken van een ezel, ja, dat is onze paleisgrap. Maar IA betekent: Image Adviseur. Hij houdt met twee assistenten heel precies onze image en de reactie van de bevolking erop in de gaten. Elke maand hebben we een vergadering om onze image te evalueren. Het koningsschap valt deels onder marketing, tegenwoordig. Het oordeel des volks en zo, we heb-ben zeg maar een markt. Er mogen geen groepsvormingen zijn, die je haten.
Mr. Dr. Ted van den Deuremeur heet overigens liever niet MA, Marketing Adviseur, maar IA accepteert hij, al lacht hij er een beetje zuur bij.
Haar van opwinding trillende rechterhand trachttc licht als de veer van een goudfazant over Milda's wang te strijken..
Ik zal het je zeggen. Ik zal het je uitleggen.
We wonen zó.

Het paleis is als volgt ingedeeld: de liokervleugel is helemaal voor mij, de rechter voor de koning, mijn man Carlos. Middenin zijn de entrée, de achteringang, de grote ontvangsthal, twee keukens en enkele ontvangstkamers. Als Carlos en ik op het paleis zijn, wat meestal het geval is, en we 's avonds geen bezoek verwachten, dan zoekt het voltallig personeel rond negen uur het eigen gebouw op, in de achtertuin. Carlos en ik blijven dan alleen in onze vleugels. De koning en ik leven elk ons eigen leven, echter, soms komen we bij elkaar voor een gesprek of een dieper contact. Het was een mariage à raison, maar we houden van elkaar.
Hij weet van mijn biseksualiteit. Hij weet ook dat jij hier komt wonen. Als dat straks gebeurt, zijn we dus 's nachts normaal gezien in deze vleugel met ons tweeën alleen.
Ongestoord.
Het probleem hield in: hoe hanteren we deze situatie zonder schade aan onze image op te lopen?
Vandaar de IA. Hij dacht na over de vraag en zei toen dat ik bi was en jij ook, biseksueel dus, en dat bi bovendien een afkorting was van bijzonder. En bijzonder betekent niet alleen meer-dàn, maar ook apart, exclusief, uniek.
Haar hand streek nu over de bloes van Milda.
En daarom moesten we er in alle eerlijkheid voor uitkomen. Het eerlijke Hof, de eerlijke koningin, de eerlijke koning. Het land had een uniek koningshuis, het was (eerlijk!) bizonder. Zo was de moderne tijd in Nederland. En dan zou daaraan vooral worden verbonden de uniekheid van dit kleine landje, dat ooit de wereldzeeën beheerste en op elk continent eeuwenlang rijen Nederlandse vlaggen liet waaien, van Brazilië tot Japan, terwijl thuis de grootste meesters hun schilderijen maakten. Dat Nederland nog steeds een van de rijkste landen was. En dat wij, het Hof, maar ook de bevolking, daar altijd heel trots op waren en er altijd heel content mee waren. Kun je me volgen?
Haar rechterhand verdween in de bloes Morgen begint de campagne. En twee dagen later kom jij hier wonen: je hebt tot dan om je eigen appartementino in te richten. Ik heb het al leeg laten maken.
Het waren drukke dagen. Maar het paleis kon eisen stellen en leveranciers kwamen onmiddellijk en zorgden dat ze elk binnen hun eigen limiet konden leveren en konden inrichten.
Haar rechterhand hand bewoog naar Milda's… ach ja. En haar linkerhand knoopte… ach ja.

†

‘Bi betekent drie aan ons Hof.’
Renate sprak eerlijk voor radio en TY. Ze kwam overal rond voor uit. De tekst was van Ted.
Carlos sprak eerlijk voor radio en TV. Hij kwam overal rond voor uit. De tekst was van Ted.
Na beider eerlijkheid kwam Ted en gaf in een interview met populaire verslaggeefster Rina van Eeden meer details.
De uitzending vervolgde met een korte levensbeschrijving van de countess.
Het bastaardschap van haar langgeleden voorvader werd (eerlijk!) gemeld.
Nadruk werd vooral gelegd op het geen familie-zijn van de oervader van de counts of Holland, die aangehuwd was en uit een Duits vorstenhuis stamde.
Tenslotte kwam er een bebaarde professor van de Rechtenfaculteit in Utrecht, las een artikel uit de Grondwet voor, vertelde hoe democratisch dat enkele jaren geleden tot stand was gekomen en verklaarde hoe het van groot belang was voor het Hof en de kijkers, voor het land.
Het artikel over de emancipatie van de seksuele voorkeur:

Het is ten allen tijde toegestaan aan gehuwden om naast de seksuele voorkeur die uiteen juridisch gesloten huwelijk blijkt, er een tweede seksuele voorkeur op na te houden en desgewenst uit te oefenen. Deze zal nooit en te nimmer worden aangemerkt als ontrouw of overspel.
Dit geldt zowel in strafrechterlijke als civielrechterlijke zin. Alle eerdere in de wet opgenomen artikelen hieromtrent kunnen strijdig zijn met het onderhavige en dienen daarom vernietigd. Dit artikel omvat zowel homfiele als heteroseksuele verbintenmissen.

Na de radio- en TV-uitzending vanuit het paleis was er een persconferentie, waar de media minutieus te horen kregen wat gezegd kon aan den volke: er waren nieuwe verhoudingen binnen het paleis Stijken.
‘Bi betekent drie aan ons Hof.‘
Een tijdje nadien werd Milda uitgenodigd door de grijze stoel die haar oudtante was.
Ze startte haar hemelsblauwe Porsche. Doel: de Sababurcht bij Göttingen.
De tricepsuele motor stormde de Reichsbahn tegemoet…

U

Roberto stond voor het paleis Stijken. Hij was via een hek op een brug de achtertuin binnen geklommen: het was geen licht karwei geweest, want het was nieuwe maan en hij kon nauwelijks een hand voor ogen zien. Hij had

een spiertje in z'n linkerdij verrekt, maar hij achtte er niet op: in het paleis wachtte Milda!
Voor het bordes schilderde een schildwacht met zijdgeweer. Het was vier uur en de 'hondenwacht' was voorbij. Een wachtcommandant kwam met een nieuwe soldaat uit het binnen van het paleis. Ze lieten de deur op een kier. Toen ze alle drie met de rug naar het Paleis stonden, kwam Roberto uit de rododendrons waarachter hij zich had verstopt en sloop op hoop van zegen naar binnen.
Het lukte en in de hal was het doodstil. Geen mens, geen paleiselijke hond. Wijselijk schoot Roberto meteen een gang in. En hij kwam bij een deur. Was die van de kamer van Milda? Hij krieuwde over de deur. Misschien was hij meteen al goed. Hij hoorde niets. Voorzichtig opende hij de deur. Het was pikdonker, maar hij hoorde vaag de rustige ademhaling van iemand die sliep. Hij rook wat resterend parfum.
Milda!
Hij slipte terstond zo onmerkbaar mogelijk bij haar onder de dekens. Raakte met z'n lippen heel zachtjes haar mond aan. Ze werd een beetje wakker: haar slaap druilde. Dat was Carlos, dacht Renate. Ze schoof tegen hem aan. Z'n handen gleden in een tedere tocht over haar gezicht, haar schouders, haar borsten en haar tepels. Ze raakte in gloed. Ze voelde hoe ze onder vochtig werd, glijdend vochtig. Hij gleed, nu dol van zinnen, bij haar binnen en begon te stoten, te stoten als een wild dier. Haar heupen dansten mee.
Tenslotte kreunde hij Milda, Milda, te quiero. Was het Carlos niet, maar die dichter? Wat een oplichter om zich voor te doen als de koning. Ze steunde op een arm, probeerde zich van hem te ontdoen. Maar hij drukte haar neer in bed en z'n vruchtbaarheid spoot de hare tegemoet.
Ze wist de alarmknop in te drukken. Meteen kwam de wacht toegesneld. Ook de koning rende aan, bij de gratie Gods uit de andere vleugel. Alle lichten in bet Paleis gingen automatisch branden.
Roberto werd bij de kraag van z'n shirt gegrepen, hij was uitgeput en tegelijk volkomen verbluft. Hij voelde zich teleur, het was niet Milda, maar een ander: de koningin wellicht? Dit wangebeuren had hij zich in z'n diepste dromen niet kunnen dromen. En wat een hoer, ze vond het nog lekker ook, meende hij.
De wacht sleurde hem het bed uit en richtte een revolver op z'n verbijsterd liggen op de vloer. Hij lag uitgeteld.
De verdere nacht bracht hij door in de cel. 's Morgens werd hij verhoord. En verhoord. En verhoord. Had hij de koningin van Nederland verkracht? Welnee, hij had gedacht dat het Milda was en die zou nooit zo hebben tegengestribbeld dat het op een verkrachting ging lijken.
Lijken. Dat het een verkrachting was. Was!
Nee, nee. Hij dacht dat het Milda…

Ook Renate werd ondervraagd, met veel verontschuldigingen. Ze deed haar relaas. Enkelmaals huilde ze van schaamte. Ze had in al haar koninklijke waardigheid gedacht dat het Carlos was die haar beminde. Let wel, ze was druilerig van slaap. Pas op het laatste ogenblik was ze opgeschrikt: toen had ze gemerkt dat het niet haar koninklijke echtgenoot was, die zo heerlijk te keer ging, maar een vreemdeling.
De rechter/commissaris die alles moest onderzoeken, krabde op z´n hoofd. Het was om te huilen, zeker, maar als de roddelbladen erachter kwamen, werd het een spel van vergissingen, een klucht. Het koninkrijk zou te kijk staan in de wereld. De monarchie werd een republiek. Van die gedachte werd de rechter onpasselijk en ziek. Nederland dreigde net als alle andere landen te worden. Een republiek zonder vastigheid, zonder continuìteit.
Na ampel overwegen besloot hij Roberto niet voor de rechtbank te brengen, maar het land uit te zetten± op het vliegtuig naar Spanje. Maar Roberto protesteerde± hij wilde ook de terugweg naar Santiago weer wandelen. Indien dat niet werd toegestaan, zou hij de media… het bleek een zinvol dreigen. Hij kreeg z´n zin opdat hij zou zwijgen.
De wachtcommandant en de soldaat die Roberto hadden gearresteerd, gingen als bewakers met hem mee over de Camino – op afstand en in burger. Zo werden ook zij monddood gemanipuleerd.

V

Milda had haar radio aan, ergens op de Reichsbahn van Aachen naar het zuiden, naar Nedersaksen. Na het nieuws hoorde ze een geheimzinnig bericht. Het leek wel een van die berichten, die de BBC in de oorlog had uitgezonden naar het verzet op het Europese continent en waarover ze had gelezen: de waardin sluit de tent, en: de gewonde is met haar hemelbed begaan.
Het bericht, na 'het weer' door een vrouw uitgesproken, luidde: ik verlang naar je, zeg je Saba onmiddellijk af en kom, keer om.
Dit was voor haar. Ze sloeg af, reed over een viaduct dat de Reichsbahn kruiste en kwam via een oprit aan de andere zijde weer op de snelweg. Met tweehonderdtien onder haar gasgevende voet reed ze naar huis. Ze was een razende vogel. Bijna een kogel.

W

Roberto liep over de Camino de Santiago. Achter zich de twee beroepsmilitairen.
Hij droeg een rugzak en een slaapzak en had geld voor onderweg meegekregen. Als hij maar weg was, weg was.
Roberto liep over de Camino de Santiago. Achter zich de twee beroepsmilitairen.
Ze liepen over asfaltpaden langs asfaltwegen. Ze sliepen aan de kant van een weg. Ze liepen door velden vol oppers. Ze stopten elke dag pas als het schemerde en sliepen in stallen en hooibergen.
Ze kwamen kerkjes tegen en kapelletjes. Ze liepen in zon en in regen. Ze sliepen onder een afdak, onder een luifel.
Roberto liep over de Camino de Santiago. Achter zich de twee beroepsmilitairen.
En met tussenpozen kwamen ze in al die weken met pelegrinos te spreken. Soms arme duivels die geen cent meer hadden en bijna dood gingen van honger. Soms ongelikte rijken die de wereld hun wereld dachten.
Roberto liep over de Camino de Santiago. Achter zich de twee beroepsmilitairen.
Ze liepen door Nederland. Ze liepen door België. En liepen door Frankrijk. Toen klommen ze Pyrenee na Pyrenee, de dalen in, de bergen op. En dan, via Pamplona, bereikten ze de kathedraal van Santiago.
Roberto liep naar binnen. Achter zich de twee beroepsmilitairen.
Hij kreeg de Compostelo: een oorkonde. De twee beroepsmilitairen ook, die twee toegestane beroepsmoordenaren. De kerk erkende geen moord, erkende de dood niet. En daarvan uitgaand, vergaf. Zoals altijd
Dejando un rastre de sangre.
Dejando un rastro de lágrimas.

X

Koninginnen waren geen engelen meer zonder geslacht. Ze waren nu heel zichtbaar, heel vruchtbaar. Ze konden lachen en wenen, kreunen en orgasmeren. Ze kregen dikke buiken van al dan niet vermeende vaders. En ze baarden nakomelingen, erfgenamen, troonopvolgers.
Milda lag naast Renate en streelde over de naakte, dikkerwordende buik van Renate. Het was een zwangerschap die officieel een gelukkig samenzijn met koning Carlos als oorzaak had. Er zou over vier maanden een meisje worden geboren. Het was van haar ooite minnaar, maar niet van haar. Renate was als een draagmoeder.

y

Twee maanden later schokte het land. De monarchie verbrokkelde en viel. De republiek marcheerde naar Stijken. Roberto had met de twee beroeps-militairen samengespannen om het koningshuis uit Nederland te bannen. In alle trouw had het regiment van de twee het paleis overgenomen.
Het was de militairen om macht te doen, de macht die hun vertelde hoe te exerceren en te doden, door wie dan ook geoorloofd, te doden. Daar waren ze voor opgeleid en beëdigd. Het was Roberto echter alleen om Milda te doen (maar die hield zich met Renate verre van hem).
Het was een revolutie, ja. Een bloedeloze weliswaar, maar: een revolutie. De regering vluchtte met de kruiser die al jaren- en jarenlang in IJmuiden on-der stoom had gelegen, naar Londen en liet chaos achter. Carlos vluchtte met een gerestaureerde Fokker G1 naar Zwitserland en ging daar werkloos zitten saaien in de schaduw van z'n bankrekening. De kranten verschenen met grote rode koppen: Ziek van vorsten. Leve de Republiek.
Maar gezien haar zwangerschap mocht Prinzessin Renate zu Grasellenstein in het land blijven. Ze koos Roosfontein als woonst en baarde daar haar dochter.
Die werd gedoopt als Milda.

z

De seizoenen schoven elk jaar het leven van Milda in. Ze wandelden, elk in hun tijd, door de tuinen rond het oude, lang geleden herbouwde kasteeltje. Het jaar ging open met nicht Lente. Ze glimlachte in haar voorjaarslicht tussen de planten met naar leven snakkende knoppen. Ze wuifde opgetogen naar de vogels die de voorjaarshemel beschreven met hun gezang. Soms baadde ze naakt in de beek die uit de bron op de grote binnenplaats vloeide: de bloemen geurden met blakende ogen, de bomen ruisten in de bries over zal die vochtige vruchtbaarheid.
Na enkele maanden kwam tante Zomer logeren. Een rijpe matrone, van de tak van de tijd gevallen. Zachte lippen met een niet te luchtig plezier. Haar bloes was brandnetelgroen, haar fluwelen rok appelgroen. Haar hoed met de kleur van mos droeg ze buiten altijd. Om haar hals gleed een ketting van roderozenblaadjes. Ze wandelde niet verder ujit bhet huis dan de bank op het terras, waar ze 's middags een kopje groene thee dronk: haar bladgroene schoenen sleten nauwelijks. Naar het terras

Later werd ze opgevolgd door oudtante Herfst. Haar kapsel was totaal verwaaid door de heftige najaarswind. Ze droeg bruin, met prachtige gouden armbanden aan haar pols. Soms holde ze ineens over de afgevallen bladeren op de tuinpaden en keek met haar bijziende ogen naar de schrale zon. En dan weer liep ze in een toornige of ook wel zachtmoedige bui en keek naar de nijlganzen die met de noordwester in hun vleugels wegwaaiden naar dikwarme streken.
Het jaar werd gesloten door Oma Winter. Ze droeg een kerstrode ijsmuts en blauwe oorwarmers, een warme duffel en laarzen van buffelleder. Als ze haar koffers uitpakte, kwamen de geschenken aan het licht: een collage van ijskristallen in een vergulde lijst,
een stel doorlopers, een berenvel, een ijssculptuur die rimpels die konden rillen, en een dolk zo scherp a;ls de kou in de nacht van Driekoningen.
Naar die elk jaar weer logerende familieleden keek Milda uit, altijd, als kleuter, als kind, als tiener en zelfs toen ze volwassen was geworden en nog thuis woonde. Je zou kunnen zeggen dat de seizoenen bij haar familiegeschiedenis hoorden. Ze waren allemaal, elk op haar tijd, aanwezig in haar leven omdat ze er door haar overgrootvader Jorgen Erikus Vogelzang thoe Reden waren gebracht toen hij het kasteel had gekocht en grondig verbouwd.

De seizoenen schoven elk jaar het leven van Milda in.
Haar leven was opnieuw begonnen.

PS

Dit verhaal bestond niet toen ik ermee begon
Het ontwikkelde zich al schrijvende.
Een enkele scène is gebaseerd
op een historische gebeurtenis.
Een soortgelijke rede van Wellington
staat in een Amsterdamse krant van 1831.
Het bastaard-idee is niet helemáál fantasie.
Een parallele ontmoeting met een koningin
die incognito was, heeft een historisch trekje.
Een duidelijk standpunt
betreffende koninkrijk-republiek
is niet de basis van dit verhaal.
En voor wie het nog niet heeft opgemerkt:
het geschreven proza bevat veel binnenrijm.

Amsterdam, 6 t/m 16 januari 2012

Karel N.L. Grazell
Amsterdams stadsdichter uit Zuid

Karel N.L. Grazell

Milda

de vriendin

a